

SC-B.5

I.G.

0878/001.

62 א

נאפוליאון פרימיר

סו פֿאַמילייה, סו גֵּיקים
סוס באַטאַלייאַם אי סו קאַאידה

פֿילייטון דיל מיסיריט נוי 40

אַניי 17

אַיזמירנה 5673

אינסטיטוט פֿאַר אַלע אַרבעטן

R. 31

UNIVERSITY OF TORONTO

LIBRARY

127

127

127

127

127

127

Colour Chart #13

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

נאפוליאון פרימיר

סו פאמיליה, סו ג'יקים

סום באמאלייאם אי סו קאאידה

חליקסאנדער אי נאפוליאון

די טודוס לוס רייס אי אינפיראדוריס קי איז נונדו טיפנה
צ'יסטו אין סו קיטו אקטה אגורה, דוס סולוס אוצו קי קונט
ציררירוס פואירון לוס אוניקוס. חליקסאנדער איז גראנדי פואי
איז אונו אי נאפוליאון זונאפארטי פואי איז אונטרו.
חליקסאנדער איז גראנדי איס איסטוי מיזונו ריי קי נאסקידו
2270 חמיוס-אנטים, נורייז נויי ג'וצין חאינדה, חלה חידה
די 33 חמיוס. ריי די לם נאקיידוניה (סאלוניק אי אינטור-

ט"ס), איז קונקיסטו טודאס זאס טיירראס אי ריינאדוס אינדו
אסטה זאס אינדייאס אי סי גאנו אנסי איז וואס גראנדי טונ-
צרי אין איז וואנדו. איז וואריי אין זע סיצדאד די צעל איך
סיגואיטה דיז פריאו קי איז ריקינטיי אין אינטראנדוסי אה
טונאר צאניי אין זע אגואה ייזאדה דיז ריאו, ווינטריס קי
איז איסטאצה וואנדו קודאנדו אי קאנסאדו.

איי די איסטוס טונצריס קי נאסין קון סוס גבורייה אין גונ-
טוס. טאלוס פואירון אליקאנדרו אי נאפוליאון.

אסטה איז נאסינטייטו די אליקאנדרו נינגון אטרו טונ-
ייזאדו איסטי טונצרי אי איס סולאנטיי איסטי גראנדי קונקיס-
טאדור די זוס וואנדוס קי דייו אנסי אונה טאן גראנדי ריס-
פלאנדור אה סו טונצרי.

קון נאפוליאון טאנטיין איז קאצו פואי איז מיזמו. אסטה
איז נאסינטייטו אי אינגראנדיסינטייטו די איסטי גראנדי אינ-
פיראדור נו אצו אטרו און אונצרי קי טונצריה ייזאדו איז
טונצרי די נאפוליאון. מיזמו איסטי טונצרי איה קוננו אלקונייה
אין סו פאנילייה אי סו טונצרי איה זונאפארטי. די אלקונייה
איז ציירצו נאפוליאון זי פואי דאדו קוננו טונצרי אי איסטי
טונצרי קידו איזוסטרי אין איז וואנדו אי אין זע איסטורייה
נאטרוס צאנוס אזיר אקי, אין ריזומידו, זע צידה די איס-
טי גיררירו דיז קאל זייה פונליקינוס איז קאטיציריי אין און
אטרו זיזריקו אין איז גינירו די איסטי קי וויזאראן אוי.
אי אין און אטרו אלזארינוס די זע עראלידה די סו קאדאצרי

זאה פֿראנקײה, די סו אירידאדור אי די נו קי אריצו דיספואיס.

* * *

באפוליאון אין זעה איסקולה

באפוליאון פרינצירן באסיין אין אױאקאָײו, קאפיטאלזע די זעה
איזע קורסיקה, קי איס אונה פוסיסיין פֿראנקיזע אינפֿרינטי
די זעה איטאליע אי אלדו גֶױסנו די זעה איטאליע זעה זעה
סארדיניע. איז באסיין אין איז אױו 1769 אי נוריין אין זעה
איזע סאנטע היזינה (פוסיסיין אינגליזע אין איז אױסאן אט-
באנטיקו) אין אין אױו 1821 .

איזו די אונה נויי אױוילדי פֿאױזליע, איז גֶױקו זונאפארטי
באפוליאוני איזו סוס פרינצירוס איסטודייוס אין זעה איסקולה די
סו סיזדאד אי דיספואיס אנסי איז פֿואי נאנדאדו אין זעה
גראנדיס איסקולאס אי איס ניינטריס הי איז איסטודייעזע א-
איזע, קי איז אינפֿיסו זעה נוסטראר נו קי איז איזע דיזיניר
און דיזע :

נױנטריס קי טודוס סוס קונפאניוניס איראן גֶױאנדו אי
אינזיליקאנדוסין אין פאסאטינפוס דיזירקוס, זונאפארטי סי
אוקופאזע די איר זיין איסטודייענדו זעה זיאוגראפיע אי פיר-
קוראנדו די אינטינדיר זוס קאמינוס קי ייזאן די אונה סיזדאד
זעה אױטרה, די און גֶױזירנו זעה אױטרו .

אױטראס זיזיס איז סי אסינעאזע אין און זוגאר אקולאד
זיז גואירטו או זיז קאמפו די זעה איסקולה אי אאי, אױזירנו

און לוגאריקא אפארטאדו די און פיראסיקו די טיררינו, איז ס'זי
זייטיאה אה טראקאר קאזנינוס אי אה סיניאלאר קאדה קאזנינו
קון ג'יקוס ט'טוס או פיידריזיקאס רידונדאס קי איז ס'זי אפרו-
סייאצה איקספריקאזנינו פארה איקטי איפ'ינו. אינטרי לוס טי-
טוס ס'זי טופאצאן די טודאס לאס פ'ורנאס אי גראנדוריס אי
סיגון לה גודרורה או גראנדורה די קאדה ט'טו, איז לוס אינ-
טיעזלאצה די אופ'יקייריס, לוגאר-טיניינטיס, קולונילס (ייוז-צא-
טיס, קול אגאסיס, זין צאסיס), אינ' .
איסטוס ט'טוס איראן אין צאטאלייאס ק' ס'זי טופאצאן אה
אי, אין לה אינאז'ינאסיין די נאפוליאן אינ'יוס איקטאצאן קונג-
צאטיינדו אונוס קונטרה אונרוס .
אי קואנדו איז אינטיז'ינטי ג'יקו נאפוליאן, אין איז קואל
לה קאנגרי די און גראנדי גיררירו אירה אינאנדו קוס פ'ונדא-
סייוניס, אירה אוקופאדו אין קוס פלאנוס די גיררה או אין גי-
רה אינפ'רינטי לוס גוז'ירטוס קי איז אזיאה גירריאר, נו קא-
זיאה קי נינגון אונ'גו או קונפאכ'יין קוייו לז דיסטור'צ'ארה. איז
אירה אהי אונדידו קון קוס ייוז צאסיס, זין צאסיס או ג'יירא-
זיס אינאז'ינארייוס אי לוס אורדיניס אי אצלאס קי זיס אדרי-
קאצה. איראן דיגוס אי דאדוס די און טונו קונג' ס'זי ריאינאני-
טי איז ס'זי איקטאצה אדריקאנדו אה פירקונאס צי'אס קי איראן
אינפ'רינטי די איז .
אין צ'יזיס לז צ'יאן אארצ'אר די אונג איז פ'י אין צאטו; או-
טראס צ'יזיס לז צ'יאן דאר פאלנאס די אזיגריאה, אי אונטראס.

צײַטן לוי צײַחן אפּיראָר קוואַטרו סײַטן אין אונטן איז אַר-
צאַרלונג קונטרה און גודרו סײַטן קי אירא אַר אינפּרײַנט, ווי-
טידו קונוו די איספּאַלדא. איסטו אירא קי טאַל גײַראַל, סײַגון
סי לוי אינאַזײַנאַל איז, צײַטא די קוונאַטיר קונטרה טאַלונג
אונטרוס גײַראַל איז לוי צײַקטורײַה אירא גאַנאַדא פּור איז
וואַס פּאַקו. או, קי סײַטן צײַן צאַסיס אין אונטן צײַטן די צלו-
קאַר און וואַרײַטאַל (סאַר אַסקײַר), אײַג אײַג. .
אין איסטוס ווונײַנטוס איז אירא אינפּרײַנט טרוקאַדו,
איז אַרײַקאַט אונטרו.

* * *

און דיא, וויינטריס קי איז איסטאַל וויי אוקופאַדו אין
אונטן די איסטאַס אופּיראַסייניס די גירא, און קוונפּאַניין צײַנו
דיסטורצאַרלו אי פּור צורלאַרקיני אַרײַנדא, האַרצו קון איז פּיי
קאַרי לוס סײַטן אי לײַס טרוצלו איז אורדין די צאַטאַליה אין
איז קוואַל נאַפּוליאון לוס אַרײַטאַט אַטאַקאַנאַדו.
אין אַקיאוס ווונײַנטוס, נאַפּוליאון איסטאַל דירײַנדו איז
פּלאַנו די אונטן צאַטאַליה קי, סײַגון איז, אײַג סײַר די גראַנדי
אינפּורטאַנקה פאַרה דוס די קוס ייז צאַסיס.
פּורײַוזו די צײַר קי איז אורדין די לוי צאַטאַליה צײַטא אַר-
סי קוצײַטאַניטי די סײַר טרוצלאַדו, איז טונוו און סײַטן איז אַר-
גאַנאַדו קון פּורײַה קוצײַר לוי קאַצײַקה דיז אײַלײַצו, לוי אַרײַז
איז אײַלײַז אי לוי קאַנגרי אינפּיסו אַר קוריר ווונאַגא.
גריטוס די טוודוס לוס אײַלײַצוס, אונטאַזוס, דיסטוראַנייניטי

די ווונדו אין זע אַיסקולע. נאפוליאון אַיט ייאמאדו דיזלנערי
דיז דיריקטור אונדי אַיז סי פריזינטע סין דיז טודו טרוזלער-
סי. אל קונטראריין אַיז טייני סו אַיסקפירטו אוקופאדו קון אַיז
טרוזלי קי סי אַיזו אין סו קאנפו די גיררה. אַיז אואי אַיזו
קון טודו אה סו דיריקטור, ריסיצי טודאס זאס קיטאס אַי
אמינאזוס קי זי סון אַיגוס אַי דיספואיס, פור טודה ריפואיקטה,
ויראנדו אגראווינטי אה סו קונפאניון אַי טורנאנדוקי פארה
אַיז דיריקטור אַיז ריסקונדי די און איירי ווינאזאנטי :

«קי זאַייה קי אנה אוראסיין אה דיוס פור נו קי אַיז זע
אַיסקאפו סולו קון און ייו זאַי אַיז זע קאַזיקה! קון זע
סאַנייה קי ייו אַיסקטאַזע, אַיסקטי וויריקיאה און זין זאַי אַיז
זוס וויאויזוס!»

אַיז דיריקטור אַי טודוס זוס פריזינטיס סי וויראן אַי נו ווי-
ראן קון קורייזידאד, אַיז סינטיינדולו אַזלער די ייו זאַסיס אַי
די זין זאַסיס. ווע זיינדו קי אַיז אַזלעזע סירייזו, אַיזיזוס
דיקלאמארון אונה אַיקספליקאסיין אַי קואנדו נאפוליאון סי זאס
דייו, אַיזיזוס אַינפיקארון די אַקיז וווננינטו אַי אַינדילנערי אה
אַינטינדיר קי סי טופאַזאַן דיזלנערי די און אַיזיזו קי און די-
אה אַיזע דיזיניר און זואין גיררירו.

אַי די פאַטו אַיזיזוס נו פינסארון דיז טודו יירראדו : נאפו-
זיאון דיזינו אין זע סיגואיטה אַיז זאַראגאן דיזוס זאַראגאניס.

* * *

נאפוליאון אין לה ארמאדה

אפינאס טויצו איז סאלידו די לה איסקולה אי קי טויצו קיח-
דו טומאדו אל סירצ'ימניטו די לה ארמאדה איז סי חיו דיס-
טינגואיר דיצ'יסקטה אין לה פרינצירה צאטאלייה אין לה קוללה
איז טויצו אה סיר ייאמאדו צאטו לאס ארמאס. פואי אה לה אי-
דאד די צ'ינטי אי קואטרו אנויוס, אין טובון קי איז סי חיו
צ'יר דיספואיס, אין איז 1797, פואי אין איטאלייה, אין איז
1798, פואי אין איז איגיפטו אי חון אנו דיספואיס, איז אי-
רה טאן ציין צ'יסטו אי ריסקפיקטאדו פור טודה לה ארמאדה קי
איז פואי נונינאדו קומאנדאנטי אין קאפו.
אי איז קונטינאלו דיזדי אינטונקסיס אה איר ייזאנדו סוס
סולדאדוס די צ'יקטורייה אין צ'יקטורייה.

* *

נאפוליאון

אימפיראדור אי גיראדור

אין איז 1799 איז פואי נונינאדו קונסולו גוצירנאדור די
פראנסייה אה צ'ידה אי סינקו אנויוס דיספואיס, טודו איז פור-
איזנו אין אונה לו פרוקלאמאצ'ה אימפיראדור.
איס די אינטונקסיס קי אימפיסה סו קיריאה די צאטאלייהס
טודאק גלורייזאס, אי קי סי קונטינאלון אקטה איז 1812,
סומיטינדו צאטו סו דומינאסיין טודוס לוס גוצירטס איז-
רופיאוס.

* *

לום קי וניכדאן לה צידה די נאפוליאן פרינערו חין לה איס-
טורייה די פראנקיייה קידאן אינקאנטאנדוס נו פודיינדוסין אזיר-
סין אונה אידיאה קונו פואידי קיר קי און אונזרי קיאה קא-
פאג'י די אזיר אונאס איגאס קי קי פואידאן אינטעיטולאר נארא-
ציאזאס.

נאפוליאן קאציאה אזיר לו קי איל קיריאה אי נו אוצו גראב-
די איגזאזיראסיין חין לו קי איל דיזיאה קי איל ציירצו «אינפו-
קיבל» נו אירה און ציירצו קי פודיאה איגזיסקטיר חין לה ליכ-
גואה פראנקסיה. קו פואירקה, קו איספירטו אינגיייוזו, קו
גראנדי צילונטאד, טודו חין קו ונאגירה די אוצראר לי איידא-
צה פארה ריאזקיר חין טודאס לאס אינטעריפריזאס קי איל טו-
נאצה חין נאנו. אי אנסי פואי קי, דיכ 1800 אל 1812, טו-
דה לה איצרופה אי וניזנו איל ונודו טיינצלו צאטו לה פודיק-
טאניאה די נאפוליאן.

לה איספאנייה, לה איטאלייה, לה ציזיקה, אונה פארטידה
דילה אאוסטריאה אי וניזנו אונה פארטידה דילה אלונאנייה, טודו
איסטו אירה גוצירנאדו פור רייס פראנקיזיס, טודוס איסטוס
אינפירייוס אי ריינוס, אציאן דיצינידו טיירראס פראנקיזאס צא-
טו איל צריליו דילה איספאדה די נאפוליאן.

* * *

חין לה אנטעיגואידאד, אונוס אונזריס קימיזאנטים איראן קוב-
קידיראדוס קונו דייזיס. נאפוליאן נו פואי קובו און גראנדי
אי קיליצרי גיררירו, ונה איל פואי טאנציין און גראנדי ליזיס-

לחדור (אטאקאנחדור אי דחדור די זייס). איז רידיזו איז קו-
דיגי באפוליאון קי איס איז מאס אינופורטאנטי אי אינופליאדו
ליצרו דיז קואלז לוס ג'וגאדוריס די וונג'וס גוצירנוס קי קייר-
צין אקטואלזאנטי אין עוואלס קוס אדוויניקטראסיוניס ג'ודיקאר-
ייאס (אין לוס חוקיינוטיס) אי אינופוזו קוס זייס אה איז
פאסה.

באפוליאון דיקטו אי אינוזיו זייס אה לוס פואיזלוס. רידיזו
איסטאטוטוס פארה לאס איקליסיאס אי קי אינטעריקו וויזנו
אל ג'ודאליקאו פראנסיס. איס אנס קי עוואוס לוס רבנים די
פראנסייא פואירון ריקוואידוס אין אלגונאס קואנטאס אלגונטאס
אי זאטו לה דיקטאדה די באפוליאון און נואיצו סנהדרין עוצו
קיידו פורמאדו אין פראנסייא.

* * *

גראנדי דיזגראסייה

עוואלס לאס קואלס טיינין אונה פין אין איסטוי וונדו, אי
לה גלורייא די באפוליאון עאנוזיין עוצו איגואלזאנטי סו פין.
איסטוי אונזרי פוטינטי אציאה איגו קוריר וונג'אס סאנגריס
אי ויילייניס די מאדריס דיזי'אדאס, מו'יריס זיצדאס אי קרי-
אטוראס גואירפלאנאס רוגאצ'אן פור סו מואירטי, דיזיאצ'אן סו
קאלידה.

דיז 1796 אקטה לה פין דיז 1811, לוס סולדאדוס אראס-
עאדוס פור באפוליאון אה לה גיררה אי מואירטוס אין לוס
קאנוס די זאטאלייה קי קונטאצ'אן פור מאס די דוס וייליינו-

ניס חי איסטנו לזו חציאה אינופסקאדו אה אזיר אצוריקיר דיל
פואיצלו. ונה פואי סוצרי טודו זה צאטאלייה די ווסקובצה קי
וויטייו, קונו דיזין, איז פואיגו אה זה פולצורה.
אין איז 1812, נאפוליאן סי דיריזו קון סו ארנאדה פור
איר קומצאטיר קונטרה זה רוקיאה. אירה אין ווידייו דיל איז-
צייטו אי לוס טיינופוס איסטאצאן סיקוס חי וויי יילאדוס. איז
אירי סופלאצה וונגו חי די לוס 600,000 (סיינטוס וויי)
סולאדאוס קי איז אראקטאצא אטראס די איז, וונגוס קאליאן
אינטיזאדוס אין איז קאנונו. ונה קון טודו איסטנו איז לאצורו,
קורייו, רודיאו וונטאנייאס חי קאריראס, פאסו ריאוס חי צא-
לייס חי אה זה פין איז אריצו אינפרינטי די זה סיצדאד די
ווסקובצה, קי אירה אינטונסק קאפיטאלה די זה רוקיאה.
חי ציין, איסטה רוקיאה, איסטה סיצדאד די ווסקובצה פואי
זה פרינצירה חי גראנדי דיזיגה די נאפוליאן.
אירה, אין לזו פואירטי דיל אינצייטו, ליייה דיטינווס. קונו
פרודינטי (די וויאוייו, סיזודו) גירריאדור, נאפוליאן נו קיזו
אינטראר די ציטה אדיינטרו די זה סיצדאד. איז איספירו
דונקי אינפרינטי ווינטריס טודו איז דיאה, ונה טודו אין איס-
פיראדו, איז קידאצה קורייוזו די ציר קי אלמה ציציה נו סי
ציאה אין לאס פלאסאס די זה סיצדאד.
זה ראזון אירה קי פור אורדין דיל אינופיראדור רוסו, טו-
דוס לוס ווראדוריס די ווסקובצה סי אציאן אידו די זה סיצ-
דאד אל אקירקאנוינטו די לאס ארנאדאס די נאפוליאן חי וויי

קונטינענטי, איסקטי אולטימו איקספיראצ'ה אינטראר אי נופאר ח-
צריגו אה לה נו'גי אין לה סיב'דאר .

עס אין צאזייאנדו נוסקו'צה, לה רוסיאח לייה קאצ'יאה נו קי
חז'יאה: לה נו'גי, און פואיגו, דוק דייק, קיין, וניז אי דייק
מיז קאליירון קוביעו אין פודאק לאק פארטיק אי לוגאריק ד'לה
קי'צ'דאר אי לה גראנדי אי אירנוזה נוסקו'צה פואי טראנספור-
מאר אין און מונטון די סיניזאק .

פור מאק ניגרו אחינדה אונח עויי פואירטי צוראסקה די ניי-
צי קאייז הקיאה נו'גי אי די לוס דיזגראסיאדוס 600,000 סול-
דארוס די נאפוליאון לוס 550,000 (קיניינצוס אי סינקואינעה
מיז) קידארון אינטיראדוס דיצאשו .

לה מואירטי אין איז קורו, נאפוליאון קי צי אין איז אונ'לי-
גו די ריטורנאר אין פראנצייזי אונדי איז ריסקט און אגיז דוק-
דיסקפואיק איז די'עה לה קורונה אי צה צ'יר אין לה ג'יקה ח'ז-
לה די אינצה. עס איז נו פואירי ריסקטאר אחי אי אומרה צ'י-
איז ריטורנה אין פראנסייה, קיינערי קונו אינפי'אדור .

איק אינטונקיק קי נאפוליאון, פינאנצ'דו אה לה רוסיאח די-
פי: « אז קאלי קי נו אייגה מאק רוסיאח פארט קי לה איז-
רוסה פואיריה ריפואר אז קי לה רוסיאח קידה אין פייק, קיי-
פי לה איצרוסה קי נו צה אה פינקאר . »

* * *

